

Määräaikaisen indeksikorotuksen huomiotta jättäminen tulosidonnaisissa asiakasmaksuissa 1.8. - 31.12.2022

4868/00.01.01.01/2022

Yhtymähallitus 29.08.2022 § 161

Lisätiedot Hallintojohtaja Ilkka Naukkarinen
ilkka.naukkarinen@siunsote.fi
puh. 013 330 4503

Päätösehdotus Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka:

Yhtymähallitus päättää, että lakiin eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ylimääräisestä indeksitarkistuksesta vuonna 2022 (681/2022) perustuvia määräaikaisia indeksikorotuksia kansaneläkkeisiin ja etuuksiin ei huomioida tulona tulosidonnaisia asiakasmaksuja määrättäessä/palvelusetelien omavastuuosuuksia laskettaessa ajalla 1.8.-31.12.2022; pois lukien tilanne, jossa asiakas hakee asiakasmaksuun alennusta tai poistoa asiakasmaksulain 11 §:n nojalla.

Päätös Hyväksyttiin.

Selostus Sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen määrittämisessä noudatetaan lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992; jäljempänä asiakasmaksulaki) ja asetusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992, jäljempänä asiakasmaksuasetus). Laki ja asetus määrittelevät yleensä maksujen enimmäismäärät, joista kuntayhtymä voi poiketa vain alaspäin. Siun sotessa valtuusto on aiemmin linjannut, että lakisääteiset asiakasmaksut kerätään valtakunnallisesti määritellyn enimmäismäärän mukaisesti soveltuvin osin.

Siun soten hallintosäännön 2 luvun, 2 § 2 momentin 13 kohdan mukaisesti yhtymähallituksen tehtävä on ratkaista maksujen, hintojen ja korvausten määrääminen kuntayhtymän palveluista. Siun soten yhtymähallitus on edellisen kerran päättänyt asiakasmaksut 1.1.2022 lukien (§ 276 / 20.12.2021). Lisäksi se on päätöksellään § 26 / 14.2.2022 täydentänyt erikoissairaanhoidossa sarjahoidosta perittävää asiakasmaksua.

Asiakasmaksulain 10 j §:ssä säädetään tulosidonnaisen asiakasmaksun määräämisestä ja tarkistamisesta mm., että kunta tai kuntayhtymä päättää maksukyvyn mukaisesti määräytyvästä maksusta toistaiseksi ja maksu on tarkistettava asiakkaan tai tämän edustajan hakemuksesta taikka kunnan tai kuntayhtymän aloitteesta silloin, jos asiakkaan tai hänen perheensä tulot ovat muuttuneet.

Siun soten yhtymähallitus on 20.12.2021 (§ 276:n liitteessä kappale 1.4) päättänyt mm., että asiakkaan maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut

(pitkäaikainen laitoshoido, asumispalvelu, perhehoito ja säännöllinen kotihoito) määrätään toistaiseksi ja maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut (ja niihin liittyvät tulotiedot) tarkistetaan joka toinen vuosi ja silloin, kun asiakkaan tai hänen perheensä tulot ovat muuttuneet. Yhtymähallituksen em. päätöksessä on myös, että osa sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista on sidottu indekseihin ja indeksitarkistukset tehdään voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

Siun sote on tarkistanut tulosidonnaisten palvelujen piirissä olevien asiakkaiden tulot ja asiakasmaksut sekä pitkäaikaishoidossa tulosidonnaisella palvelusetelillä olevien asiakkaiden palvelusetelien arvot ja omavastuuosuudet viimeksi 1.1.2022 lukien.

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ylimääräisestä indeksitarkistuksesta vuonna 2022 (681/2022) on tullut voimaan 11.7.2022. Sitä koskevan hallituksen esityksen (HE 75/2022) mukaan lain tavoite on turvata pienituloisten eläkkeen- ja etuudensaajien maksukykyä kiihtyvän inflaation tilanteessa. Ylimääräinen indeksitarkistus korottaa kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ja rahamääriä (kuten Kelan maksamia kansaneläkkeitä, perhe-eläkkeitä ja takuueläkkeitä) määräaikaaisesti ajalla 1.8. - 31.12.2022 sekä opintorahaa ajalla 1.8.2022 - 31.7.2023. Indeksitarkistus ei koske työeläkkeisiin sidottuja eläkkeitä ja etuuksia.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön 1.8.2022 päivätyn tiedotteen ”Sosiaaliturvaetuuksien indeksikorotuksella turvataan pienituloisten maksukykyä inflaation aikana” mukaan yksittäisen etuuden korotus on n. 3,5 % ja esimerkiksi täysi kansaneläke nousee n. 24 €/kk ajalla 1.8. - 31.12.2022. Tiedotteen mukaan Kela ottaa etuuksien uudet määrät huomioon tulona, kun se tekee yleisen asumistuen ja eläkkeensaajan asumistuen ratkaisuja ja tarkistuksia 1.8.2022 alkaen.

Siun sotessa on n. 5.900 tulosidonnaisten palvelujen piirissä olevaa asiakasta, joiden eläke- ja etuustuloja ylimääräinen indeksikorotus nostaa määräaikaaisesti ajalla 1.8. - 31.12.2022.

Ylimääräisen ja määräaikaisen kansaneläkkeiden ym. indeksikorotuksen huomioiminen asiakasmaksuissa kasvattaisi Siun soten maksutuottoja yhteensä arvion mukaan n. 136.000 € (ajalla 1.8. - 31.12.2022). Esimerkiksi säännöllisen kotihoidon piirissä olevan asiakkaan asiakasmaksua ylimääräinen indeksikorotus tulisi korottamaan arviolaskelmien mukaan 0,63 € - 9,91 €/asiakas/kk.

Myös postitus- ja kopiointikulut kasvaisivat n. 11.000 € (tulokset, maksupäätökset ja laskut asiakkaille). Asiakasmaksupäätösten ja palvelusetelien omavastuuosuuksien tarkistamisesta ylimääräisen indeksikorotuksen vuoksi aiheutuisi merkittävä lisätyö, jota ei ole voitu ennakoita ajoissa henkilöstömitoituksessa eikä talousarviossa. Tehtävään ei ole siirrettävissä valmiiksi osaavaa henkilöstöä muista maksutehtävistä, koska siirto vaarantaisi esimerkiksi erikoissairaanhoidon laskutuksen toteutumista merkittävästi. Maksupäätösten määräaikaisestä tarkistamisesta aiheutuva työmäärä (olemassa oleva henkilöstömitoitus ja

muut työnalla olevat tehtävät huomioiden) edellyttäisi neljän asiakasmaksusihteerin määräaikaista rekrytointia, mistä kustannukset neljältä kuukaudelta olisivat yhteensä 48.000 € ja kuudelta kuukaudelta 72.000 €. Lisähenkilöstöstä aiheutuisi myös ICT-kustannuksia (mm. laitteista).

Asiakasmaksulain 11 §:ssä säädetysti ja yhtymähallituksen 20.12.2021 § 276 (liitteen kpl 1.3 ja 9) päätökseen perustuen asiakkaan on mahdollista hakea asiakasmaksuun alennusta tai poistoa siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteutumista. Maksualennushakemuksen käsittelyn yhteydessä tehdään asiakkaan/perheen tilanteesta laskelma, jossa huomioidaan tosiasialliset käytettävissä olevat nettotulot ja varallisuus (kuten tilisäästöt) ja välttämättömät menot.

Seuraavan kerran Kelan eläkkeiden ja etuuksien euromäärät tarkistetaan vuoden 2023 alusta lukien perustuen lakiin kansaneläkeindeksistä (456/2001): Kela ei ole vielä vahvistanut tuolloin voimaan tulevien eläkkeiden ja etuuksien korotusten määriä.

Määräaikaisten etuuksien perusteella korotettavien asiakasmaksujen laskenta ei tässä tilanteessa ole tarkoituksenmukaista. Korotusten laskemiseksi olevaa henkilöstöresurssia ei ole kuntayhtymässä käytettävissä, ja sen rekrytoinnin sekä muiden asiaan liittyvien kustannusten huomioimisen jälkeen euromääräinen nettohyöty kuntayhtymälle työmäärä huomioiden on varsin pieni.